

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις ενέργειες της Ένωσης μετά την προσχώρησή της στην Πράξη της Γενεύης της Συμφωνίας της Λισαβόνας για τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις»

[COM(2018) 365 final — 2018/0189 (COD)]

(2019/C 110/10)

Εισηγητής: ο κ. **Arnold PUECH d'ALISSAC**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 10.9.2018 Συμβούλιο, 17.10.2018
Νομική βάση	Άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	21.11.2018
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	12.12.2018
Σύνοδος ολομέλειας υπ' αριθ.	539
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	208/1/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

- 1.1. Οι γεωγραφικές ενδείξεις αποτελούν μοναδικό και πολύτιμο πόρο για τους παραγωγούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), σε μια παγκόσμια αγορά ολοένα και περισσότερο ελευθερωμένη και ανταγωνιστική.
- 1.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να ενεργεί πάντοτε προς όφελος της προστασίας των προτύπων παραγωγής και των συστημάτων ποιότητας που χαιρούν παγκόσμιας αναγνώρισης για τη βιωσιμότητά τους, η οποία είναι επωφελής και για τους καταναλωτές και για τους παραγωγούς.
- 1.3. Οι ενδείξεις έχουν την ιδιαιτερότητα ότι δίνουν έμφαση στην τοπική διάσταση ενός προϊόντος, αναδεικνύοντας τις πολιτισμικές πτυχές και την τοπική τεχνογνωσία, τον τόπο και τις αγροοικολογικές του ιδιαιτερότητες. Τα χαρακτηριστικά αυτά πρέπει να διαφυλαχθούν.
- 1.4. Παρατηρείται σε παγκόσμιο επίπεδο μια σημαντική κίνηση ανάπτυξης των επίσημων σημάτων αναγνώρισης της ποιότητας και της προέλευσης.
- 1.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει το θετικό αυτό στοιχείο και χαιρετίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποσκοπεί στην προστασία των καταχωρισμένων ονομασιών προέλευσης και γεωγραφικών ενδείξεων σε διεθνές επίπεδο, στο πλαίσιο της συμφωνίας της Γενεύης και των νομικών πρακτικών της. Θεωρεί δε επιτακτική ανάγκη την προσπάθεια δημιουργίας ενός εναρμονισμένου πλαισίου για την προστασία των σημάτων ποιότητας σε διεθνές επίπεδο. Ωστόσο, πιστεύει ότι είναι απαραίτητο να αναληφθούν ενέργειες προς την κατεύθυνση μιας σφαιρικής προσέγγισης, που θα έχει ως στόχο την προστασία και την προώθηση του συστήματος των σημάτων ποιότητας στο σύνολό του.
- 1.6. Θα ήταν σκόπιμο να προταθεί ένα σύστημα που θα εγγυάται την ισότιμη μεταχείριση όλων των ευρωπαϊών παραγωγών που επιθυμούν η γεωγραφική τους ένδειξη να αναγνωρίζεται και σε διεθνές επίπεδο.
- 1.7. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα κεκτημένα δικαιώματα των γεωγραφικών αυτών ενδείξεων, που έχουν ήδη καταχωρισθεί και προστατεύονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θα πρέπει να διαφυλαχθούν, προκειμένου να αποφευχθεί να ζημιωθούν ή να υποστούν άνιση μεταχείριση.

2. Η πρόταση κανονισμού

- 2.1. Σκοπός της πρότασης της Επιτροπής είναι να διαμορφωθεί ένα νομικό πλαίσιο που θα εγγυάται την ουσιαστική συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ένωση της Λισαβόνας σχετικά με τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις, που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ), όταν καταστεί η ΕΕ συμβαλλόμενο μέρος της Πράξης της Γενεύης.
- 2.2. Στην Πράξη της Γενεύης προβλέπεται η δέσμευση κάθε συμβαλλόμενου μέρους να προστατεύει τις καταχωρισμένες ονομασίες προέλευσης και γεωγραφικές ενδείξεις στο έδαφός του, στο πλαίσιο της οικείας έννομης τάξης και πρακτικής. Επομένως, κάθε συμβαλλόμενο μέρος προστατεύει οποιαδήποτε καταχωρισμένη ονομασία προέλευσης ή γεωγραφική ένδειξη, κυρίως εφόσον δεν έχει αρνηθεί την προστασία.

2.3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει, μόλις η Ευρωπαϊκή Ένωση καταστεί συμβαλλόμενο μέρος της Πράξης της Γενεύης, να υποβάλει κατάλογο των γεωγραφικών της ενδείξεων (που θα πρέπει να συμφωνηθεί με τα κράτη μέλη), προκειμένου να προστατεύονται βάσει του συστήματος της Λισαβόνας. Μετά την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ένωση της Λισαβόνας, θα είναι δυνατή η υποβολή αιτήσεων για τη διεθνή καταχώριση πρόσθετων γεωγραφικών ενδείξεων που θα προστατεύονται και θα είναι καταχωρισμένες στην Ένωση, με πρωτοβουλία της Επιτροπής ή κατόπιν αιτήματος κράτους μέλους ή ενδιαφερόμενης ομάδας παραγωγών.

2.4. Θα πρέπει να θεσπιστούν κατάλληλες διαδικασίες για την αξιολόγηση από την Επιτροπή των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων που προέρχονται από τρίτα συμβαλλόμενα μέρη και είναι καταχωρισμένες στο διεθνές μητρώο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να επιβάλλει τη νομοθεσία σχετικά με τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις που προέρχονται από τρίτα συμβαλλόμενα μέρη και είναι καταχωρισμένες στο διεθνές μητρώο, σύμφωνα με το κεφάλαιο III της Πράξης της Γενεύης.

2.5. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Πράξη αυτή, κάθε συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να διαθέτει αποτελεσματικά μέσα ένομης προστασίας των καταχωρισμένων ονομασιών προέλευσης και γεωγραφικών ενδείξεων (βλέπε άρθρο 14 της Πράξης της Γενεύης της Συμφωνίας της Λισαβόνας) ⁽¹⁾.

2.6. Επτά κράτη μέλη της ΕΕ είναι μέλη της Ένωσης της Λισαβόνας και, ως εκ τούτου, έχουν αποδεχθεί την προστασία ονομασιών τρίτων χωρών. Προκειμένου να τους παρασχεθούν τα μέσα για την εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεων που ανέλαβαν πριν από την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ένωση της Λισαβόνας, θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή μεταβατικό σύστημα προστασίας, το οποίο θα παράγει αποτελέσματα μόνο σε εθνικό επίπεδο και δεν θα θίγει το ενδοενοσιακό ή το διεθνές εμπόριο.

2.7. Τα τέλη που πρέπει να καταβάλλονται, σύμφωνα με την Πράξη της Γενεύης και τον κοινό εκτελεστικό κανονισμό, για την κατάθεση αίτησης για τη διεθνή καταχώριση ονομασίας προέλευσης ή γεωγραφικής ένδειξης βαρύνουν το κράτος μέλος από το οποίο προέρχεται η ονομασία προέλευσης ή η γεωγραφική ένδειξη (βλέπε άρθρο 11 της Πράξης της Γενεύης της Συμφωνίας της Λισαβόνας) ⁽²⁾.

2.8. Η ΕΕ έχει θεσπίσει ομοιόμορφα και καθολικά συστήματα προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων των γεωργικών προϊόντων. Μέσω των συστημάτων αυτών, οι προστατευόμενες ονομασίες των καλυπτόμενων προϊόντων απολαύουν ευρύτατης προστασίας σε ολόκληρη την ΕΕ, βάσει ενιαίας διαδικασίας υποβολής αίτησης. Η πρόταση είναι συνεπής με τη γενική πολιτική της ΕΕ για την προώθηση και την ενίσχυση της προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων μέσω διμερών, περιφερειακών και πολυμερών συμφωνιών.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποσκοπεί στην προστασία των καταχωρισμένων ονομασιών προέλευσης και γεωγραφικών ενδείξεων σε διεθνές επίπεδο, στο πλαίσιο της Πράξης της Γενεύης και των νομικών πρακτικών της. Σε μια συγκυρία που χαρακτηρίζεται από ολοένα αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση, ιδίως όσον αφορά το εμπόριο γεωργικών προϊόντων διατροφής, αποτελεί επιτακτική ανάγκη να προσπαθήσουμε να δημιουργήσουμε ένα εναρμονισμένο πλαίσιο για την προστασία των σημάτων ποιότητας σε διεθνές επίπεδο.

3.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να ενεργεί πάντοτε προς όφελος της προστασίας των προτύπων παραγωγής και των συστημάτων ελέγχου της ποιότητας που χαιρούν παγκόσμια αναγνώριση για την επωφελή επίδρασή τους στην υγεία των καταναλωτών και στην οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

3.3. Οι γεωγραφικές ενδείξεις αποτελούν μοναδικό και πολύτιμο πόρο (5,7 % των πωλήσεων γεωργικών τροφίμων) ⁽³⁾ για τους παραγωγούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε μια παγκόσμια αγορά όλο και περισσότερο ελευθερωμένη και ανταγωνιστική. Ωστόσο, οι προσπάθειες για ανταγωνισμό με βάση την ποιότητα είναι άσκοπες εάν δεν προστατεύεται επαρκώς έναντι των διεθνών αγορών το κύριο μέσο που χρησιμοποιείται από τα ποιοτικά προϊόντα μας, δηλαδή οι γεωγραφικές ενδείξεις.

3.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι γεωγραφικές ενδείξεις αποτελούν διακριτικό χαρακτηριστικό που καθιστά δυνατή τη διαφοροποίηση μεταξύ ανταγωνιστικών προϊόντων και την ενημέρωση του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση ενός προϊόντος. Σε αντίθεση με τα εμπορικά σήματα, η γεωγραφική ένδειξη έχει ως στόχο να υπογραμμίσει τη σχέση μεταξύ ενός προϊόντος και του τόπου προέλευσής του, με αποτέλεσμα οι ενδείξεις να έχουν την ιδιαιτερότητα ότι δίνουν έμφαση στην τοπική διάσταση ενός προϊόντος, αναδεικνύοντας συνεπώς τις πολιτισμικές πτυχές και την τοπική τεχνογνωσία, τον τόπο και τις αγροοικολογικές του ιδιαιτερότητες. Τα χαρακτηριστικά αυτά πρέπει να διαφυλαχθούν.

⁽¹⁾ http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/fr/wipo_pub_239.pdf.

⁽²⁾ Ό.π.

⁽³⁾ Βλέπε πρόσκληση υποβολής προσφορών αριθ. AGRI-2011-EVAL-04.

3.5. Το 2008, η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της με θέμα «Ονομασίες προέλευσης και γεωγραφικές ενδείξεις»⁽⁴⁾, είχε ήδη τονίσει ότι στην ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών διαπιστώνεται μία προοδευτική και συνεχής αύξηση της ευαισθησίας των καταναλωτών έναντι των χαρακτηριστικών των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα μία άνοδο της ζήτησης ποιοτικών προϊόντων. Αυτή η δήλωση εξακολουθεί να ισχύει σήμερα περισσότερο παρά ποτέ, καθώς ο ευρωπαίος καταναλωτής αναζητά όλο και περισσότερο προϊόντα ποιότητας, προερχόμενα από έναν συγκεκριμένο τόπο, περιφέρεια ή χώρα και των οποίων η ποιότητα και η φήμη, μεταξύ άλλων χαρακτηριστικών, συνδέονται κυρίως με τη συγκεκριμένη γεωγραφική προέλευση⁽⁵⁾.

3.6. Σύμφωνα με πρόσφατη γνωμοδότηση του γαλλικού Οικονομικού, Κοινωνικού και Περιβαλλοντικού Συμβουλίου, με τίτλο «Τα επίσημα σήματα ποιότητας και προέλευσης των προϊόντων διατροφής», παρατηρείται παγκοσμίως μια σημαντική κίνηση προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης επίσημων σημάτων αναγνώρισης της ποιότητας και της προέλευσης. Οι γεωγραφικές ενδείξεις εξελίσσονται επειδή ανταποκρίνονται στην αυξανόμενη ζήτηση των καταναλωτών, αλλά και επειδή αναδεικνύουν την πατροπαράδοτη ιστορία, κληρονομιά και τεχνογνωσία που συνδέονται με έναν συγκεκριμένο τόπο.

3.7. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO)⁽⁶⁾, καταγράφεται μια πολύ θετική επίδραση των γεωγραφικών ενδείξεων επί των τιμών, ανεξάρτητα από το είδος του προϊόντος, την περιοχή προέλευσης ή τη διάρκεια της καταχώρισης.

3.8. Σε όλες τις διμερείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί ή βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση, οι πτυχές που σχετίζονται με την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων καθίστανται ολοένα και καθοριστικότερης σημασίας. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη θετική αυτή πτυχή. Ωστόσο, θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να αναληφθούν ενέργειες προς την κατεύθυνση μιας σφαιρικής προσέγγισης, που θα έχει ως στόχο την προστασία και την προώθηση του συστήματος των σημάτων ποιότητας στο σύνολο του.

3.9. Για να γίνει αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να επανεξεταστεί η πρόταση για την κατάρτιση θετικού καταλόγου σε επίπεδο ΕΕ, η οποία δεν συνάδει με την απαίτηση γενικής προστασίας του συστήματος των γεωγραφικών ενδείξεων. Πράγματι, θα ήταν σκόπιμο να προταθεί ένα σύστημα που θα εγγυάται την ισότιμη μεταχείριση όλων των ευρωπαίων παραγωγών που επιθυμούν η γεωγραφική τους ένδειξη να αναγνωρίζεται και σε διεθνές επίπεδο. Πολύ περισσότερο μάλιστα, με δεδομένο ότι τα κριτήρια που έχουν επιλεγεί δεν λαμβάνουν υπόψη άλλα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια, ουσιαστικά για την ανάπτυξη της οικονομίας ορισμένων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γύρω από τις γεωγραφικές ενδείξεις αναπτύσσεται συχνά μια οικονομία εγγύτητας, η οποία δημιουργεί απασχόληση, ενώ έχει πολύ σημαντικό αντίκτυπο σε άλλους τομείς της οικονομίας, όπως ο τουρισμός, και είναι ευεργετική για τη χωροταξία και τη χρήση της γης.

3.10. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να λάβει υπόψη τις συνέπειες των μελλοντικών νέων σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου και τις επιπτώσεις που θα μπορούσε να έχει η κατάρτιση θετικού καταλόγου στις εν εξελίξει διαπραγματεύσεις, οι οποίες θα πρέπει να διεξάγονται με βάση την προστασία του συστήματος ποιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολο του. Μετά την αποχώρησή του, το Ηνωμένο Βασίλειο θα πρέπει να εξακολουθήσει να σέβεται τις γεωγραφικές ενδείξεις που προστατεύονται από ένα σύστημα από το οποίο μέχρι σήμερα επωφελείτο και το ίδιο.

3.11. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο ευρωπαϊκός τομέας των γεωργικών προϊόντων διατροφής απειλείται σε μεγάλο βαθμό από την παραποίηση προϊόντων. Σύμφωνα με έκθεση⁽⁷⁾ που δημοσίευσε πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα προϊόντα που παραποιούνται συχνότερα είναι τα γεωργικά προϊόντα διατροφής.

3.12. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, προς το παρόν, επτά χώρες της ΕΕ είναι ήδη πλήρη μέλη της Συμφωνίας της Λισαβόνας (Βουλγαρία, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιταλία, Πορτογαλία, Τσεχική Δημοκρατία και Σλοβακία) και ότι η εν λόγω συμφωνία αριθμεί σήμερα 1 000 καταχωρισμένες γεωγραφικές ενδείξεις, για τις οποίες η διεθνής προστασία της προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) και της προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ) διασφαλίζεται μέσω ενιαίας διαδικασίας καταχώρισης.

3.13. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα κεκτημένα δικαιώματα των γεωγραφικών αυτών ενδείξεων, που έχουν ήδη καταχωρισθεί και προστατεύονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θα πρέπει να διαφυλαχθούν, προκειμένου να αποφευχθεί να ζημιωθούν ή να υποστούν άνηση μεταχείριση.

3.14. Τέλος, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στη μελέτη του 2012, τη μόνη διαθέσιμη προς το παρόν, σχετικά με την εμπορική αξία των γεωγραφικών ενδείξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁽⁸⁾. Εξάλλου, φαίνεται ότι το ποσοστό πριμοδότησης της αξίας («value premium rate») των γεωγραφικών ενδείξεων δεν έχει μεταβληθεί ουσιαστικά έκτοτε.

Βρυξέλλες, 12 Δεκεμβρίου 2018.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER

⁽⁴⁾ EE C 204 της 9.8.2008, σ. 57.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 343 της 14.12.2012, σ. 1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32012R1151>

⁽⁶⁾ Food and Agriculture Organisation.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/report_on_eu_customs_enforcement_of_ipr_2017_en.pdf (προς το παρόν, μόνο στα αγγλικά).

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/value-gi_el (προς το παρόν, μόνο στα αγγλικά).